

Troballa d'una població extralimital de sargantana de Vaucher *Podarcis vaucheri* (Boulenger, 1905) a Almeria (sud-est de la península Ibèrica)

Xavier Rivera¹, Jesús G. Simón & Oscar Arribas²

¹Societat Catalana d'Herpetologia. Museu de Zoologia, Passeig Picasso s/n. 08003 Barcelona.
xavirivera@yahoo.es

²oarribas@xtec.cat

Paraules clau: Andalusia; *Lacertidae*; població; *Podarcis vaucheri*

Key words: Andalusia; *Lacertidae*; population; *Podarcis vaucheri*

Resum: Es descriu la troballa d'una població de *Podarcis vaucheri* (Boulenger, 1905) a la ciutat d'Almeria, l'any 1989. Els exemplars van ser observats majoritàriament entre les esquerdes dels murs de la rambla, amb vegetació degradada i ruderal, en un ambient humanitzat. Es desconeix l'estat actual d'aquesta població pels canvis ocorreguts en la urbanització de l'àrea.

Abstract: The finding of an Andalusian Wall Lizard *Podarcis vaucheri* (Boulenger, 1905) population in the city of Almeria in 1989 is described. Specimens were located specially in the crevices of the "Rambla" walls, with a degraded and ruderal vegetation associated to an anthropic environment. Status of the population is unknown, specially after changes due to the urbanization of the area.

En una sortida herpetològica a la pro-víncia d'Almeria (sud-est de la península Ibèrica), van ser observades, el 10 d'abril de 1989, a la mateixa ciutat d'Almeria, prop de l'àrea portuària, unes sargantanes del gènere *Podarcis* que no van poder ésser identificades, tot i que en un primer moment va semblar que podien tractar-se de les conegudes *Podarcis sicula* intro-duïdes a l'àrea, pel color verd d'alguns exemplars. Amb la captura i revisió *in situ* dels exemplars va descartar-se la primera hipòtesi plantejada, pel color taronja del ventre i, provisionalment, les sargantanes van ser assignades al complex "*hispanica*".

Morfològicament aquestes sargantanes eren diferents d'altres *Podarcis* que també havíem observat a la mateixa província d'Almeria, com ara a Barran-quete (prop del Cabo de Gata) o a Los Lobos, i que actualment poden assignar-se a la forma *P. hispanica* s. str. (Geniez *et al.*, 2007).

Les sargantanes observades en aquest indret de la ciutat d'Almeria eren d'aspecte ben robust (Fig. 3 i 4 de l'annex d'imatges pàg. 124) i es trobaven preferentment en esquerdes de la mateixa paret del mur de la

Rambla. La coloració dorsal era sovint marró, tot i que alguns exemplars més grans tenien el dors verd (incloent-hi també femelles), i alguns exemplars mascles capturats tenien la regió ventral taronja (Figura 5 de l'annex d'imatges pàg. 125) i algunes femelles groga (Figura 6 de l'annex d'imatges pàg. 125), fet que les diferencia clarament de les *Podarcis sicula* citades en aquesta mateixa ciutat.

Amb els nous coneixements en aquest complex de sargantanes s'ha pogut determinar les sargantanes trobades prop de l'àrea portuària de la ciutat d'Almeria, que pertanyen a la sargantana de Vau-cher, *Podarcis vaucheri* (Boulenger, 1905).

La sargantana de Vaucher, també coneguda com sargantana de l'Estret, viu a ambdues ribes de l'estret de Gibraltar, tant al nord d'Àfrica com al sud de la península Ibèrica, on ha estat citada a les províncies de Cadis, Sevilla, Huelva i Màlaga (Salvador & Busack, 2008; Pinho *et al.* 2007); però no s'ha constatat la seva presència més a l'est, ni a Granada ni a Almeria, pel que desconeixem si la població objecte d'aquesta nota té origen autòcton o al·lòcton, encara que la segona hipòtesi sembla la més plausible.

Actualment es desconeix l'estat d'aquesta població de sargantanes, i si encara són presents en l'indret on es van trobar ara fa vint anys, tenint en compte la forta remodelació urbanística que ha sofert la façana litoral d'aquesta ciutat.

Referències

- GENIEZ, P.; CLUCHIER, A.; SÁ-SOUSA, P.; GUILLAUME, C.P. & CROCHET, P.-A. (2007): Systematics of the *Podarcis hispanicus*-complex (*Sauria*, *Lacertidae*) I: Redefinition, morphology and distribution of the nominotypical taxon. *Herpetological Journal*, 17, 69–80.
- PINHO, C.; HARRIS, D.J. & FERRAND, N. (2007): Comparing patterns of nuclear and mitochondrial divergence in a cryptic species complex: The case of Iberian and North African wall lizards (*Podarcis*, *Lacertidae*). *Biological Journal of the Linnean Society*. 91: 121 – 133 pp.
- SALVADOR, A. & BUSACK, S.D. (2008): Lagartija andaluza – *Podarcis vaucheri* In: Enciclopedia Virtual de los Vertebrados Españoles. Carrascal, L.M. & Salvador, A. (Eds.) Museo Nacional de Ciencias Naturales. Madrid.
<http://www.vertebradosibericos.org/>

Figura 3: Mascle de *Podarcis vaucheri* en el seu hàbitat (Almeria). (vegeu pàg. 37).
Foto: Xavier Rivera

Figura 4: Femella de *Podarcis vaucheri* (Almeria). (vegeu pàg. 37).
Foto: Xavier Rivera

Figura 5: Regió gular de mascle de *Podarcis vaucheri* (Almeria). (vegeu pàg. 38). Foto: Xavier Rivera

Figura 6: Regió gular de femella de *Podarcis vaucheri* (Almeria). (vegeu pàg. 38). Foto: Xavier Rivera

Sumari

Sobre la validesa del gènere <i>Ichtyosaura</i> Sonnini & Latreille, 1802, i noves dades sobre les mides màximes a <i>Ichtyosaura alpestris cyreni</i> (Wolterstorff, 1932) ARRIBAS, O. & RIVERA, X.	6
Aportación sobre los patrones de diseño pigmentario en <i>Salamandra longirostris</i> Joger & Steinfartz, 1994, y nueva nomenclatura taxonómica. DONAIRE-BARROSO, D.; GONZALEZ DE LA VEGA, J.P. & BARNESTEIN, J. A. M.	10
Herpetofauna de les zones semiàrides incloses en els Espais d'Interès Natural del sud de la demarcació de Lleida. SANUY, D.	18
Nova localitat de <i>Discoglossus pictus</i> Otth, 1837 (<i>Anura; Alytidae</i>) a la regió del golf de Gabès (Sud de Tunísia). RIVERA, X.	35
Troballa d'una població extralimital de sargantana de Vaucher <i>Podarcis vaucheri</i> (Boulenger, 1905) a Almeria (sud-est de la península Ibèrica). RIVERA, X.; SIMÓN, J.G. & ARRIBAS, O.	37
Troballa d'un exemplar de <i>Lissotriton boscai</i> (Lataste, 1879) a Navarra. RIVERA, X. & ARRIBAS, O.	39
Aportacions sobre la distribució altitudinal de <i>Chalcides bedriagai</i> (Boscá, 1880) al massís de Penyalgosa (Castelló) i el poblament herpetològic del vessant nord del massís. MALUQUER-MARGALEF, J.; ESCORIZA, D. & LOZANO, A.	42
Apunts sobre la distribució altitudinal de <i>Chalcides striatus</i> (Cuvier, 1826) a la serra de Comiols. MALUQUER-MARGALEF, J.	49
Biogeography of the White-Bellied Carpet Viper <i>Echis leucogaster</i> Roman, 1972 in Morocco, a study combining mitochondrial DNA data and ecological niche modeling. ESCORIZA, D.; METALLINO, M.; DONAIRE-BARROSO, D.; AMAT, F. & CARRANZA, S.	55
Rècord altitudinal de <i>Pelodytes punctatus</i> (Daudin, 1802) a Catalunya i a la península Ibèrica. GUIXÉ, D.; MALUQUER-MARGALEF, J. & CAMPRODON, J.	69
Recull bibliogràfic sobre <i>Testudo marginata</i> (Schoepff, 1793) a l'illa de Sardenya. ARIAS, J.	72
Troballa de <i>Lissotriton helveticus</i> (Razoumowsky, 1789) a l'Albera (Alt Empordà, Catalunya). FERRER, J.	81
Estat de les poblacions del gripau d'esperons <i>Pelobates cultripes</i> (Cuvier, 1829) a l'àmbit metropolità de Barcelona i la seva àrea d'influència. RIVERA, X.; MALUQUER-MARGALEF, J. & AMAT, F.	84
Predació de <i>Triturus marmoratus</i> (Latreille, 1800) sobre un juvenil de <i>Lissotriton helveticus</i> (Razoumowsky, 1789). RIVERA, X. & ARRIBAS, O.	94
Observació d'un cas de necrofàgia a <i>Salamandra salamandra terrestris</i> Eiselt, 1958, al massís del Canigó. ESCORIZA, D.	96
Intento de predación de <i>Natrix maura</i> (Linnaeus, 1758) sobre un ejemplar de <i>Timon lepidus</i> (Daudin, 1802). PERPIÑÁN, D.	98
Longitud excepcional i comentaris sobre la conducta antipredatòria a <i>Triturus marmoratus</i> (Latreille, 1800). ARRIBAS, O. & RIVERA, X.	101
Avantatges tèrmics de l'hàbitat antròpic sobre el cicle d'activitat del dragó comú <i>Tarentola mauritanica</i> (Linnaeus, 1758). RIVERA, X. & ARRIBAS, O.	106
Aportacions sobre l'estudi de l'alimentació de la tortuga mediterrània <i>Testudo hermanni hermanni</i> (Gmelin, 1789) a la serra de l'Albera (Catalunya). BUDÓ, J.; CAPALLERAS, X.; FÈLIX, J. & FONT, J.	109
Nou cas de <i>Pleurodeles waltl</i> Michaelles, 1830 (<i>Caudata; Salamandridae</i>) albí, a Tortosa (Baix Ebre - Catalunya) GINER, G.; GÓMEZ, D. & ROIG, J.	116
Descripció de coloració anòmala en el tritó verd <i>Triturus marmoratus</i> (Latreille, 1800) a Taradell (Osona, Catalunya) MORENO, D.; FERNANDEZ, D. & ARANDA, D.	119